

MEMO toelichting interne CO₂ beprijzing (Beleidskader DuurzaamDOEN 2022)

Wat is interne CO₂ beprijzing of CO₂-schaduwbeprijzing, en waarom en hoe zou je dat willen toepassen?

Uitstoot van CO₂ zorgt voor schade. Door die schade te vertalen naar een interne CO₂-prijs worden investeringen met lage CO₂-emissies goedkoper. Dit noemen we ook wel interne CO₂ beprijzing of CO₂-schaduwbeprijzing. Deze notitie geeft een toelichting op het waarom, op de systematiek van interne CO₂-beprijzing en op de keuze van Waterschap Drents Overijsselse Delta voor de hoogte van de interne CO₂-prijs.

Maatschappelijke opgave

Veel van onze bedrijfsvoerings- en beleidskeuzes monden uit in een inkoop of aanbesteding. Denk aan de gebiedsprojecten (WOM), dijkversterkingsprojecten, installaties, stuwen en gemalen, en goederen. Indirect dragen de gezamenlijke waterschappen via inkoop en aanbesteding bij aan een CO₂-uitstoot in de atmosfeer van enkele megatonnen per jaar, en aan de uitputting van de aarde door de inzet van primaire grondstoffen.

De vraag is hoe we ten aanzien van CO₂ slimme keuzes kunnen maken die bijdragen aan de maatschappelijke opgave om uiteindelijk in 2050 klimaatneutraal te werken.

Niet afwentelen

Anders dan voor de industrie geldt voor het waterschap (nog) geen CO₂-heffing. Voor ons is de uitstoot van broeikasgassen op dit moment dus 'gratis'. Nieuwe producten zijn in feite 'te goedkoop'. Hierdoor kan de besluitvorming over de aanschaf van een investering of product niet optimaal zijn: een belangrijke kostenpost, zoals klimaatverandering, wordt over het hoofd gezien doordat deze niet in de prijs van het product verwerkt zit. Zo worden in feite bepaalde milieukosten afgewenteld op de maatschappij en op toekomstige generaties.

Doelen en maatschappelijke kosten

Volgens onze Watervisie en Waterbeheerprogramma (WBP) willen we onze doelen realiseren tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Daar betrekken we onder meer het volgende in:

- TCO (total cost of ownership) van de eigen organisatie;
- de maatschappelijke kosten die samenhangen met onze wijze van taakuitvoering.

Met behulp van interne CO₂-beprijzing is het mogelijk de impact op het klimaat, d.w.z. de maatschappelijke kosten, mee te wegen in onze besluiten. Dit maakt het voeren van maatschappelijk verantwoord beleid gemakkelijker en laagdrempeliger.

Hoe werkt de interne CO₂-beprijzing ?

Bij de interne of CO₂-schaduwbeprijzing gaat het niet om een echte heffing of om het kopen van CO₂-rechten, maar om het rekenen met fictieve bedragen. Het moet daarom niet verward worden met ETS (Europees systeem voor emissiehandel voor emissierechten) of een CO₂-heffing: beide zijn (nog) niet van toepassing op waterschappen.

Hoe het wel werkt, is als volgt. Bij CO₂-beprijzing wordt bij een investering de CO₂-uitstoot 'vertaald' met een vast CO₂-tarief (een aantal euro's per ton CO₂-emissie): dat levert in het investeringsvoorstel het bedrag op dat nodig zou zijn om de negatieve effecten van de betreffende CO₂-uitstoot op te vangen. Zo kunnen we de uitstoot van broeikasgassen expliciet zichtbaar maken bij het afwegen van beslissingen.

Pragmatische keuze voor interne CO₂-prijs

De interne CO₂-prijs is dus een indicatie van de kosten die nodig zijn om de schadelijke effecten van de uitstoot op te vangen. Er zijn meerdere benaderingen mogelijk, met uiteenlopende bedragen per ton CO₂, en de markt is behoorlijk in beweging om reductieoplossingen aan te gaan dragen.

Het Handboek milieuprijzen uit 2017 laat een range zien van € 73 tot € 122 per ton CO₂. In het essay 'Van Parijs naar een CO₂-prijs' van het Klimaatverbond wordt een CO₂-prijsrange voorgesteld van € 100-700/ ton CO₂ (2019). Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) noemt een bedrag dat oploopt naar een niveau van tussen de 90 en 165 euro/ton in 2030. En in een recent artikel in Trouw schatten economen de werkelijke maatschappelijke kosten van klimaatverandering op minimaal 700 euro per ton CO₂.

De hoogte van de prijs is verder onder meer afhankelijk van het klimaatdoel en de scope. In de tijd verandert de prijs en wordt deze hoger. Als bijvoorbeeld het doel max 1,5°C temperatuurstijging is, is de prijs hoger dan bij max. 2°C temperatuurstijging.

Als waterschap hanteren we een praktische en pragmatische benadering: het gaat erom een prijs te kiezen die het gewenste effect oplevert: een serieuze impuls om - gegeven de eigen ambities en doelen - de uitstoot van broeikasgassen te verminderen met de te maken keuzes en besluitvorming, en de markt daartoe ook uit te dagen.

Dat kunnen we invulling gaan geven met een bedrag van € 100 per ton CO₂. Dit bedrag is gebaseerd op milieukostenberekeningen van instanties als PBL/CPB en CE Delft. Ook volgen we hiermee de gangbare landelijke lijn die conform is aan de ambities in het huidige nationale Klimaatakkoord, en die wordt ondersteund door de Unie van Waterschappen. Dat maakt ook de onderlinge vergelijkbaarheid tussen de waterschappen mogelijk.

Achtergrondinformatie Unie van Waterschappen

• **CWE 19 mei 2021**

Vorig jaar is de rol van CO₂-schaduwbeprijzing besproken in onder meer de CWE. Een gedeeld beeld was dat het instrument interne beprijzing kan bijdragen van verminderen van CO₂ emissies omdat het dan onderdeel vormt van een integrale afweging. Daarin werd ook aangegeven om aan te sluiten bij de landelijk gangbare prijs (GWW) en te starten met een sectorbrede basisprijs van € 100 / ton CO₂. En er werd aangegeven om de systematiek schaduwbeprijzing te gaan ondersteunen met een Unie-handreiking. Deze handreiking is in januari 2022 gereed gekomen en is in maart in een aantal Unie-commissies besproken.

Samengevat is daarin de voorgestelde CO₂-prijsrange:

- 100-140 €/ton CO₂ voor de periode tot 2030;
- 140-290 €/ton CO₂ voor de periode na 2030.

Met een start van € 100 bevinden we ons onderin deze voorgestelde range.

Deze vorm van interne beprijzing kan onder meer onderdeel worden van de aanpak duurzaam GWW en met behulp van de rekentool DuboCalc toegepast worden bij de alternatieven wegging.

In het Unie voorstel werden enkele voorbeelden genoemd van waterschappen die het toepassen.

- keuze tussen alternatieven dijkversterking lauwersmeerdijk (Fryslân)
- keuze bij aanbesteding Drontermeerdijk (Zuiderzeeland)
- keuze bij aanbesteding (Noorderzijlvest)
- keuze onderhoudspaden (Delfland)

• **Contourennotitie Klimaatneutrale Waterschappen oktober 2021**

Vorig jaar en tot medio dit jaar wordt gewerkt door de Unie van Waterschappen aan de strategische visie "Op weg naar klimaatneutraliteit". In een contourennotitie van oktober 2021 is de stand van

zaken weergegeven. Daarin is ook aangegeven dat waterschappen ervaring willen gaan opdoen met interne CO₂-beprijzing om emissiereductie te bereiken.

In de strategische visie "Op weg naar klimaatneutraliteit" (in wording, komt naar verwachting in Q2 2022) worden de nieuwe opgaven geschetst die op ons afkomen na 2025 en wat de rol en verantwoordelijkheid van de waterschappen daarin kan zijn.

Er wordt ook in aangegeven dat we de komende tijd een steeds beter beeld gaan krijgen over de werkelijke omvang van de klimaatvoetafdruk van waterschappen. Reductie van broeikasgassen op rioolwaterzuiveringen en ook de duurzame/circulaire impact van projecten krijgen meer aandacht de komende jaren.

Medio 2022 zal de strategische visie gereed komen en door de ledenvergadering van de Unie worden vastgesteld. Waterschappen kunnen hun eigen aanpak en tempo daaraan spiegelen. Waterschappen zijn betrokken bij de deel-thema's die uiteindelijk in de strategische visie bij elkaar gebracht worden. In het Strategisch Asset Managementplan WDOD is de afwegingssystematiek ook opgenomen (DB februari 2022).

SB/09-03-2022